

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 21. decembra 2016*

[Znenie opravené uznesením z 20. marca 2017]

„Odvolanie — Zahraničné vzťahy — Dohoda medzi Európskou úniou a Marockým kráľovstvom o liberalizačných opatreniach v oblasti poľnohospodárstva a rybolovu — Rozhodnutie, ktorým sa schvaľuje uzavretie medzinárodnej dohody — Žaloba o neplatnosť — Prípustnosť — Aktívna legitimácia — Územná pôsobnosť dohody — Výklad dohody — Zásada sebaurčenia — Zásada relatívneho účinku zmlúv“

Vo veci C-104/16 P,

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podané 19. februára 2016,

Rada Európskej únie, v zastúpení: H. Legal, A. de Elera-San Miguel Hurtado, a A. Westerhof Löfflerová, splnomocnení zástupcovia,

žalobkyňa,

ktorú v konaní podporujú:

Belgické kráľovstvo, v zastúpení: C. Pochet a J.-C. Halleux, splnomocnení zástupcovia,

Spolková republika Nemecko, v zastúpení: T. Henze, splnomocnený zástupca,

Španielske kráľovstvo, v zastúpení: M. Sampol Pucurull a S. Centeno Huerta, splnomocnení zástupcovia,

Francúzska republika, v zastúpení: F. Alabrune, G. de Bergues, D. Colas, F. Fize a B. Fodda, splnomocnení zástupcovia,

Portugalská republika, v zastúpení: L. Inez Fernandes a M. Figueiredo, splnomocnení zástupcovia,

Confédération marocaine de l'agriculture a du développement rural (Comader), v zastúpení: J.-F. Bellis, M. Struys, A. Bailleux, L. Eskenazi a R. Hicheri, avocats,

vedľajší účastníci konania v odvolacom konaní,

ďalší účastníci konania:

* Jazyk konania: francúzština.

Ludový front za oslobodenie Saguia el Hamra a Rio de Oro (Front Polisario), v zastúpení:
G. Devers, avocat,

žalobca v prvostupňovom konaní,

Európska komisia, v zastúpení: F. Castillo de la Torre a E. Paasivirta, ako aj v zastúpení: B. Eggers,
splnomocnení zástupcovia,

vedľajší účastník konania v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredseda A. Tizzano, predsedovia komôr R. Silva de Lapuerta,
M. Ilešič a J. L. da Cruz Vilaça, sudcovia J. Malenovský (spravodajca), E. Levits, J.-C. Bonichot,
A. Arabadžiev, C. Toader, MC. G. Fernlund, C. Vajda, S. Rodin, F. Biltgen a K. Jürimäe,

generálny advokát: M. Wathelet,

tajomník: V. Giacobbo-Peyronnel, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 19. júla 2016,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 13. septembra 2016,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Svojím odvolaním Rada Európskej únie navrhuje zrušiť rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie z 10. decembra 2015, Front Polisario/Rada (T-512/12, ďalej len „napadnutý rozsudok“, EU:T:2015:953), ktorým tento súd vyhovel žalobe Ludového frontu za oslobodenie Saguia el Hamra a Rio de Oro (Front Polisario) na čiastočné zrušenie rozhodnutia Rady 2012/497/EÚ z 8. marca 2012 o uzavretí dohody vo forme výmeny listov medzi Európskou úniou a Marockým kráľovstvom o recipročných liberalizačných opatreniach pre poľnohospodárske výrobky, spracované poľnohospodárske výrobky, ryby a výrobky rybného hospodárstva a o nahradení protokolov č. 1, 2 a 3 a ich príloh a o zmenách a doplneniach Euro-stredomorskej dohody o pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Marockým kráľovstvom na strane druhej (Ú. v. EÚ L 241, 2012, s. 2, ďalej len „sporné rozhodnutie“).

Právny rámec

Medzinárodné právo

Charta Organizácie Spojených národov

- 2 Článok 1 Charty Organizácie Spojených národov podpísanej v San Franciscu 26. júna 1945 stanovuje:
„Ciele Organizácie Spojených národov sú tieto:

...

2. Rozvíjať medzi národmi priateľské vzťahy založené na úcte k zásade rovnoprávnosti a sebaurčenia národov, ako aj robiť každé iné vhodné opatrenia na posilnenie svetového mieru.

...“

3. Kapitola XI Charty Organizácie Spojených národov, nazvaná „Vyhlásenie o nesamosprávnych územiach“, obsahuje článok 73 tejto charty, ktorý stanovuje:

„Členovia Organizácie Spojených národov, ktorí majú alebo preberajú zodpovednosť za správu území, ktorých ľud ešte nedosiahol úplnú samosprávu, uznávajú zásadu, že záujmy obyvateľov týchto území sú na prvom mieste a prijímajú za svoju svätú povinnosť záväzok, že budú v rámci sústavy medzinárodného mieru a bezpečnosti, zriadenej touto Chartou, čo najviac podporovať ich blahobyt...

...“

Viedenský dohovor o zmluvnom práve

4. Podľa posledného odseku preambuly Viedenského dohovoru o zmluvnom práve z 23. mája 1969, uzavretého vo Viedni (*Zbierka zmlúv Spojených národov*, zv. 1155, s. 331, ďalej len „Viedenský dohovor“) strany tohto dohovoru „potvrdzujú, že pravidlá medzinárodného práva obyčajového budú aj naďalej upravovať otázky, ktoré neupravujú ustanovenia tohto dohovoru“.

5. Článok 3 tohto dohovoru s názvom „Medzinárodné dohody, na ktoré sa dohovor nevzťahuje“ stanovuje:

„Skutočnosť, že sa tento dohovor nevzťahuje na medzinárodné dohody uzavreté medzi štátmi a inými subjektmi medzinárodného práva alebo medzi týmito subjektmi medzinárodného práva a ani na medzinárodné dohody, ktoré sa neuzavreli písomnou formou, nepôsobí:

...

- b) na použitie akýchkoľvek v tomto dohovore obsiahnutých pravidiel, ktoré by sa na také dohody vzťahovali podľa medzinárodného práva nezávisle na tomto dohovore;

...“

6. V zmysle článku 26 uvedeného dohovoru, nazvaného „*Pacta sunt servanda*“:

„Každá platná zmluva zaväzuje zmluvné strany a musí byť nimi plnená добromyseľne.“

7. Článok 29 tohto dohovoru, nazvaný „Územný rozsah zmlúv“, stanovuje:

„Pokiaľ zo zmluvy nevyplýva alebo nie je inak zjavný iný úmysel, zaväzuje zmluva každú zmluvnú stranu pre celé jej územie.“

8. Článok 30 Viedenského dohovoru, nazvaný „Vykonávanie po sebe uzavretých zmlúv, ktoré sa týkajú toho istého predmetu“, vo svojom odseku 2 stanovuje:

„Ak zmluva ustanovuje, že je podriadená skoršej alebo neskoršej zmluve alebo že sa nemá považovať za nezlučiteľnú s touto druhou zmluvou, majú ustanovenia tejto druhej zmluvy prednosť.“

- 9 Podľa článku 31 tohto dohovoru s názvom „Všeobecné pravidlo výkladu“:
- „1. Zmluva sa musí vykladať dobromyseľne, v súlade s obvyklým významom, ktorý sa dáva výrazom v zmluve v ich celkovej súvislosti, a takisto s prihliadnutím na predmet a účel zmluvy.
2. Na účely výkladu zmluvy sa okrem textu, včítane preambuly a príloh, celkovou súvislosťou rozumie:
- a) každá dohoda vzťahujúca sa na zmluvu, ku ktorej došlo medzi všetkými stranami v súvislosti s uzavretím zmluvy;
- b) každá listina vyhotovená jednou alebo viacerými stranami v súvislosti s uzavretím zmluvy a prijatá ostatnými stranami ako listina vzťahujúca sa na zmluvu.
3. Spolu s celkovou súvislosťou bude sa brať zreteľ:
- a) na každú neskoršiu dohodu týkajúcu sa výkladu zmluvy alebo vykonávania jej ustanovení, ku ktorej došlo medzi stranami;
- b) na akúkoľvek neskoršiu prax pri vykonávaní zmluvy, ktorá založila dohodu strán týkajúcu sa jej výkladu;
- c) na každé príslušné pravidlo medzinárodného práva použiteľné vo vzťahoch medzi stranami.
4. Výraz sa bude chápať v osobitnom zmysle, ak sa potvrdí, že to bolo úmyslom strán.“
- 10 Článok 34 tohto dohovoru, nazvaný „Všeobecné pravidlo týkajúce sa tretích štátov“, znie:
- „Zo zmluvy nevznikajú ani záväzky ani práva tretiemu štátu bez jeho súhlasu.“

Právo Únie

Dohoda o pridružení

- 11 Euro-stredomorská dohoda o pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Marockým kráľovstvom na strane druhej, bola podpísaná v Bruseli 26. februára 1996 (Ú. v. ES L 70, 2000, s. 2, ďalej len „dohoda o pridružení“) a schválená v mene uvedených Spoločenstiev rozhodnutím Rady a Komisie 2000/204/ES, ESUO z 24. januára 2000 (Ú. v. ES L 70, 2000, s. 1; Mim. vyd. 11/033, s. 175). Podľa svojho článku 96 táto dohoda nadobudla účinnosť 1. marca 2000, ako to vyplýva z informácie uverejnenej v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev* (Ú. v. ES L 70, 2000, s. 228).
- 12 Článok 1 ods. 1 asociačnej dohody stanovuje:
- „Zakladá sa pridruženie medzi Spoločenstvom a jeho členskými štátmi na jednej strane a Marokom na druhej strane.“ [*neoficiálny preklad*]
- 13 Hlava II tejto dohody, nazvaná „Voľný pohyb tovaru“ [*neoficiálny preklad*], zahŕňa články 6 až 30 tejto dohody.
- 14 Článok 16 tejto dohody stanovuje:
- „Spoločenstvo a Maroko postupne zavedú väčšiu liberalizáciu vzájomného obchodu s poľnohospodárskymi výrobkami a výrobkami rybného hospodárstva.“ [*neoficiálny preklad*]

15 Článok 17 ods. 1 tejto dohody vo svojom pôvodnom znení stanovoval:

„Na poľnohospodárske výrobky a výrobky rybného hospodárstva s pôvodom v Maroku sa pri dovoze do Spoločenstva uplatnia ustanovenia uvedené v protokoloch č. 1 a 2.“ [*neoficiálny preklad*]

16 Hlava VIII dohody o pridružení, nazvaná „Inštitucionálne, všeobecné a záverečné ustanovenia“, zahŕňa najmä článok 94 tejto dohody, v zmysle ktorého:

„Táto dohoda sa vzťahuje na jednej strane na územia, na ktorých sa uplatňuje Zmluva o založení Európskeho spoločenstva a Zmluva o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele a za podmienok ustanovených v týchto zmluvách, a na strane druhej na územie Marockého kráľovstva.“ [*neoficiálny preklad*]

Dohoda o liberalizácii

17 Dohoda vo forme výmeny listov medzi Európskou úniou a Marockým kráľovstvom o recipročných liberalizačných opatreniach pre poľnohospodárske výrobky, spracované poľnohospodárske výrobky, ryby a výrobky rybného hospodárstva a o nahradení protokolov 1, 2 a 3 a ich príloh a o zmenách a doplneniach Euro-stredomorskej dohody o pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Marockým kráľovstvom na strane druhej bola podpísaná v Bruseli 13. decembra 2010 (Ú. v. EÚ L 241, 2012, s. 4, ďalej len „dohoda o liberalizácii“) predtým, než bola v mene Únie schválená sporným rozhodnutím. V súlade so svojim znením táto dohoda nadobudla platnosť 1. októbra 2012, ako to vyplýva z oznámenia uverejneného v *Úradnom vestníku Európskej únie* (Ú. v. EÚ L 255, 2012, s. 1).

18 Ako vyplýva z dohody o liberalizácii a z odôvodnení 1 až 3 sporného rozhodnutia, cieľom tejto dohody je zaviesť postupnú liberalizáciu obchodu s poľnohospodárskymi výrobkami a výrobkami rybného hospodárstva stanovenú v článku 16 dohody o pridružení prostredníctvom zmeny niektorých ustanovení dohody o pridružení, ako aj zmeny niektorých protokolov k nej priložených.

19 V tomto ohľade dohoda o liberalizácii najmä zmenila článok 17 ods. 1 dohody o pridružení, ktorá teraz stanovuje:

„Poľnohospodárske výrobky, spracované poľnohospodárske výrobky, ryby a výrobky rybného hospodárstva s pôvodom v Maroku uvedené v protokole č. 1 podliehajú pri dovoze do Európskej únie úpravám stanoveným v uvedenom protokole.

...“

20 Dohoda o liberalizácii tiež zmenila protokol č. 1 dohody o pridružení, ktorý teraz v podstate stanovuje, že clá *ad valorem* a osobitné clá, ktoré sú uplatniteľné na dovoz poľnohospodárskych výrobkov, spracovaných poľnohospodárskych výrobkov, rýb a výrobkov rybného hospodárstva s pôvodom v Maroku a patria do pôsobnosti týchto dvoch dohôd sa rušia alebo znižujú na stanovené úrovne.

Okolnosti predchádzajúce sporu

21 Front Polisario je podľa článku 1 svojich stanov „národnooslobodzovacím hnutím, ktoré je plodom dlhodobého odporu ľudu Sahrawi proti rôznym formám cudzej okupácie“, založeným 10. mája 1973.

22 Historický a medzinárodný kontext vzniku a následného vývoja situácie Západnej Sahary, ako vyplýva najmä z bodov 1 až 16 napadnutého rozsudku, možno zhrnúť takto.

- 23 Západná Sahara je územie v severozápadnej Afrike, ktoré na konci 19. storočia kolonizovalo Španielske kráľovstvo, neskôr sa stalo španielskou provinciou a následne bolo roku 1963 zapísané Organizáciou spojených národov (OSN) do zoznamu nesamosprávnych území v zmysle článku 73 Charty Organizácie Spojených národov, na ktorom je uvedené dodnes.
- 24 Dňa 14. decembra 1960 Valné zhromaždenie OSN prijalo rezolúciu 1514 (XV) s názvom „Deklarácia o priznaní nezávislosti kolonizovaným krajinám a národom“ [ďalej len „rezolúcia 1514 (XV) Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov“], v ktorej sa najmä uvádza, že „všetky národy majú právo na sebaurčenie, na základe ktorého si slobodne určujú svoje politické postavenie“, že „bezodkladné opatrenia sa prijímajú na poručenských územiach a nesamosprávnych územiach, ktoré ešte nenadobudli nezávislosť, aby sa bezodkladne preniesli všetky právomoci na ľud týchto území, bezpodmienečne a bez výhrad, v súlade s ich slobodne vyjadrenou vôľou a želaniami“ a že „všetky štáty musia verne a prísne dodržiavať ustanovenia Charty Organizácie spojených národov... na základe... zvrchovaných práv a územnej celistvosti všetkých národov“.
- 25 Dňa 20. decembra 1966 Valné zhromaždenie OSN prijalo rezolúciu 2229 (XXI) k otázke Ifni a Španielskej Sahary, v ktorej „opätovne potvrdilo nescudziteľné právo ľudu Španielskej Sahary na sebaurčenie“ a vyzvalo Španielske kráľovstvo ako spravujúcu mocnosť, aby čo najskôr stanovilo „podmienky usporiadania referenda, ktoré sa uskutočnia pod záštitou [OSN], aby sa pôvodnému obyvateľstvu územia umožnilo slobodne vykonať jeho právo na sebaurčenie“.
- 26 Dňa 24. októbra 1970 Valné zhromaždenie OSN prijalo rezolúciu 2625 (XXV) s názvom „Deklarácia o zásadách medzinárodného práva týkajúcich sa priateľských vzťahov a spolupráce medzi štátmi v súlade s Chartou Organizácie Spojených národov“ [ďalej len „rezolúcia 2625 (XXV)“], ktorou schválilo túto deklaráciu, ktorej znenie tvorí prílohu k tejto rezolúcii. Uvedená deklarácia najmä uvádza, že „každý štát musí rešpektovať [právo národov na sebaurčenie] v súlade s ustanoveniami Charty“ a že „územie kolónie alebo iné nesamosprávne územie má podľa Charty samostatné postavenie odlišné od postavenia územia štátu, ktorý ho spravuje; toto samostatné a odlišné postavenie v súlade s Chartou trvá, kým ľud kolónie alebo nesamosprávneho územia nevykoná svoje právo na sebaurčenie podľa Charty, presnejšie podľa jej cieľov a zásad“.
- 27 Španielske kráľovstvo 20. augusta 1974 informovalo OSN, že plánuje usporiadať pod záštitou OSN referendum v Západnej Sahare.
- 28 Medzinárodný súdny dvor ako hlavný súdny orgán OSN a na návrh Valného zhromaždenia OSN v rámci jeho prác týkajúcich sa dekolonizácie Západnej Sahary vydal 16. októbra 1975 poradné stanovisko (Západná Sahara, poradné stanovisko, Zbierka MSD 1975, s. 12, ďalej len „poradné stanovisko k Západnej Sahare“), v ktorého odseku 162 uviedol toto:

„Skutočnosti a informácie, ktoré sú Medzinárodnému súdnemu dvoru známe, svedčia o tom, že v čase španielskej kolonizácie existovali spojenecké právne väzby medzi marockým sultánom a niektorými z kmeňov žijúcich na území Západnej Sahary. Tiež svedčia o existencii práv, vrátane určitých práv týkajúcich sa pôdy, ktoré predstavovali právne väzby medzi mauritánskou jednotkou v zmysle, v akom ju chápe Medzinárodný súdny dvor, a územím Západnej Sahary. Naproti tomu, Medzinárodný súdny dvor konštatuje, že skutočnosti a informácie, ktoré sú mu známe, nepreukazujú žiadny vzťah územnej zvrchovanosti medzi územím Západnej Sahary na jednej strane a Marockým kráľovstvom či mauritánskou jednotkou na strane druhej. Medzinárodný súdny dvor teda nezistil existenciu právnych väzieb, ktoré by mohli mať vplyv na uplatňovanie rezolúcie [Valného zhromaždenia OSN] 1514 (XV), pokiaľ ide o dekolonizáciu Západnej Sahary a najmä uplatňovanie princípu sebaurčenia na základe slobodného a skutočného vyjadrenia vôle obyvateľov územia. ...“

29 Na konci svojej analýzy Medzinárodný súdny dvor odpovedal vo svojom poradnom stanovisku na otázku, ktorú mu položilo Valné zhromaždenie OSN takto:

„Súdny dvor zastáva stanovisko,

...

že v čase kolonizácie Španielskom nebola Západná Sahara (Rio de Oro a Sakiet el Hamra) územím nikoho (*terra nullius*).

...

že toto územie malo s Marockým kráľovstvom právne väzby s vlastnosťami uvedenými v bode 162 tohto stanoviska;

...“

30 V prejave prednesenom v deň uverejnenia vyššie uvedeného stanoviska marocký kráľ konštatoval, že „všetci uznali, že [Západná] Sahara patrí“ Marockému kráľovstvu a že mu „zostáva iba obsadiť toto územie“, pričom na tento účel vyzval k pochodu, ktorého sa zúčastnilo 350 000 osôb.

31 Dňa 6. novembra 1975 Bezpečnostná rada OSN prijala rezolúciu 380 (1975) o Západnej Sahare, v ktorej „vyjadrila poľutovanie nad uskutočnením [ohláseného] pochodu“ a „požiadala [Marocké kráľovstvo], aby okamžite stiahlo všetkých účastníkov tohto pochodu z územia Západnej Sahary“.

32 Španielske kráľovstvo 26. februára 1976 informovalo generálneho tajomníka OSN, že od tohto dňa končí svoju prítomnosť na území Západnej Sahary a domnieva sa, že nenesie nijakú medzinárodnoprávnú zodpovednosť týkajúcu sa správy tohto územia.

33 Medzitým v tomto regióne vypukol ozbrojený konflikt medzi Marockým kráľovstvom, Islamskou republikou Mauritánia a Frontom Polisario.

34 Dňa 10. augusta 1979 uzavrela Islamská republika Mauritánia mierovú dohodu s Frontom Polisario, na základe ktorej sa zriekla akýchkoľvek územných nárokov na Západnú Saharu.

35 Dňa 21. novembra 1979 Valné zhromaždenie OSN prijalo rezolúciu 34/37 o otázke Západnej Sahary, v ktorej „potvrdilo nescudziteľné právo ľudu Španielskej Sahary na sebaurčenie a nezávislosť, v súlade s Chartou OSN... a s cieľmi rezolúcie 1514 (XV)“, „vyjadrilo poľutovanie nad zhoršením situácie, ktoré je spôsobené pokračujúcou okupáciou Západnej Sahary Marokom“, „okamžite požiadalo Maroko, aby sa tiež zapojilo do mierového procesu“ a „v tomto ohľade odporučilo, aby sa [Front Polisario], zástupca ľudu Západnej Sahary, v plnom rozsahu podieľal na hľadaní spravodlivého, trvalého a konečného politického riešenia otázky Západnej Sahary v súlade s rezolúciami [OSN]“.

36 Konflikt medzi Marockým kráľovstvom a Frontom Polisario pokračoval až do 30. augusta 1988, keď strany v zásade prijali návrhy na urovnanie konfliktu, ktoré predložil najmä generálny tajomník OSN a podľa ktorých sa konkrétne malo vyhlásiť prímerie a usporiadať referendum o sebaurčení pod kontrolou OSN.

37 K dnešnému dňu sa toto referendum ešte neuskutočnilo a Marocké kráľovstvo kontroluje prevažnú časť územia Západnej Sahary, ktoré je oddelené pieskovým múrom postaveným a stráženým jeho armádou od zvyšku tohto územia, ktoré kontroluje Front Polisario.

Konanie pred Všeobecným súdom a napadnutý rozsudok

- 38 Návrhom doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 19. novembra 2012 podal Front Polisario žalobu smerujúcu k zrušeniu sporného rozhodnutia.
- 39 Na podporu svojej žaloby Front Polisario uviedol jedenásť žalobných dôvodov.
- 40 Rada vo svojom vyjadrení k žalobe navrhla, aby ju Všeobecný súd zamietol ako neprípustnú, resp. nedôvodnú, a zaviazal Front Polisario na náhradu trov konania.
- 41 Uznesením predsedu ôsmej komory Všeobecného súdu zo 6. novembra 2013 bol Európskej komisii povolený vstup do konania ako vedľajšiemu účastníkovi na podporu návrhov Rady.
- 42 Všeobecný súd v napadnutom rozsudku v prvom rade preskúmal tvrdenia Rady a Komisie, podľa ktorých bola žaloba neprípustná z dôvodu, že jednak Front Polisario nepreukázal, že má právnu subjektivitu, ani že je procesne spôsobilý na podanie žaloby, a jednak sporné rozhodnutie sa ho priamo ani osobne netýkalo. Všeobecný súd zamietol tieto dve námietky neprípustnosti v bodoch 34 až 60 a 61 až 114 napadnutého rozsudku.
- 43 Pokiaľ ide o aktívnu legitimáciu Frontu Polisario, Všeobecný súd pripomenul v bodoch 73 až 103 napadnutého rozsudku, že predmetom sporného rozhodnutia bolo schválenie dohody o liberalizácii a potom konštatoval, že táto dohoda „sa uplatňuje aj“ na Západnú Saharu. Následne „vzhľadom na tento záver“, ako sa uvádza v bode 104 tohto rozsudku, sa Všeobecný súd v bodoch 105 až 110 a 111 až 114 uvedeného rozsudku domnieval, že Front Polisario treba považovať za priamo a osobne dotknutý uvedeným rozhodnutím.
- 44 V druhom rade Všeobecný súd začal preskúmanie jedenástich žalobných dôvodov na zrušenie uvedených Frontom Polisario na podporu jeho návrhov tým, že v bodoch 116 a 117 napadnutého rozsudku uviedol toto:
- „116 Na úvod je potrebné konštatovať, že z argumentácie, ktorú uvádza Front Polisario na podporu všetkých svojich žalobných dôvodov, vyplýva, že jeho žaloba smeruje k zrušeniu [sporného] rozhodnutia v rozsahu, v akom v ňom bolo schválené, že dohoda, ktorej sa toto rozhodnutie týka, sa vzťahuje na Západnú Saharu. Ako totiž vyplýva z vyššie uvedených úvah týkajúcich sa priamej a osobnej dotknutosti Frontu Polisario [sporným] rozhodnutím, Front Polisario je priamo a osobne dotknutý [sporným] rozhodnutím práve preto, že táto dohoda sa vzťahuje aj na Západnú Saharu.
- 117 Tiež je potrebné konštatovať, že Front Polisario uvádza niekoľko žalobných dôvodov, z ktorých prvé dva sa týkajú vonkajšej zákonnosti [sporného] rozhodnutia, zatiaľ čo ostatné sa týkajú jeho vnútornej zákonnosti. Žalobca sa v podstate dovoľáva protiprávnosti [sporného] rozhodnutia z dôvodu, že je v rozpore s právom Únie, ako aj s medzinárodným právom. V rámci všetkých žalobných dôvodov v skutočnosti vzniká otázka, či existuje alebo neexistuje absolútny zákaz uzatvoriť v mene Únie medzinárodnú dohodu, ktorá by sa mohla vzťahovať na územie v skutočnosti kontrolované tretím štátom, avšak bez toho, aby Únia a jej členské štáty, alebo všeobecne všetky štáty, uznali zvrchovanosť tohto štátu nad týmto územím (ďalej len ‚sporné územie‘), a prípadne aj otázka, či majú inštitúcie Únie v tomto ohľade voľnú úvahu, aké sú hranice tejto úvahy a podmienky jej vykonávania.“
- 45 Všeobecný súd ďalej preskúmal a zamietol každý z týchto dôvodov, pričom sa domnieval, že nijaký z nich neumožňoval preukázať existenciu absolútneho zákazu pre Úniu, aby uzavrela s tretím štátom dohodu, ktorá by sa mala uplatňovať na „spornom území“.
- 46 V tomto rámci Všeobecný súd vyhradil skupinu tvrdení týkajúcich sa podľa neho subsidiárnej otázky, pokiaľ ide o podmienky, za akých inštitúcie Únie môžu schváliť uzavretie takejto dohody.

- 47 Všeobecný súd napokon preskúmal túto otázku v bodoch 223 až 247 napadnutého rozsudku. V tejto súvislosti v podstate konštatoval, že hoci má Rada v rámci vedenia vonkajších vzťahov Únie širokú mieru voľnej úvahy, v prípade, ak zamýšľa schváliť dohodu, ktorá sa vzťahuje na „sporné územie“, akým je Západná Sahara, a ktorá má uľahčiť dovoz výrobkov pochádzajúcich z tohto územia do Únie, má povinnosť najprv preskúmať všetky relevantné okolnosti daného prípadu, a najmä sa presvedčiť, že výroba týchto výrobkov nie je na úkor obyvateľov uvedeného územia a nespôsobuje porušovanie základných práv dotknutých osôb. Všeobecný súd tiež poukázal na to, že v danom prípade Rada nedodrжала túto povinnosť.
- 48 Na základe týchto úvah Všeobecný súd v bode 247 napadnutého rozsudku rozhodol, že „Rada porušila svoju povinnosť preskúmať pred prijatím [sporného] rozhodnutia všetky okolnosti daného prípadu“, a v dôsledku toho zrušil toto rozhodnutie „v rozsahu, v akom je v ňom schválené, že dohoda [o liberalizácii] sa vzťahuje na Západnú Saharu“.

Konanie pred Súdny dvorom a návrhy účastníkov konania

- 49 Rada samostatným podaním doručeným do kancelárie Súdneho dvora súčasne s jej odvolaním požiadala o prejednanie veci v skrátenej konaní upravenom v článkoch 133 až 136 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.
- 50 Uznesením zo 7. apríla 2016 predseda Súdneho dvora vyhovel tejto žiadosti.
- 51 Rozhodnutiami predsedu Súdneho dvora z 2., 13., 18. a 24. mája 2016 bol Španielskemu kráľovstvu, Portugalskej republike, Francúzskej republike, Spolkovej republike Nemecko a Belgickému kráľovstvu, povolený vstup do konania ako vedľajším účastníkom konania na podporu návrhov Rady. Spolková republika Nemecko sa však následne nezúčastnila na nijakej časti konania a Belgické kráľovstvo sa nezúčastnilo na ústnej časti tohto konania.
- 52 Uznesením predsedu Súdneho dvora z 9. júna 2016 bol Confédération marocaine de l'agriculture et du développement rural (Marocká konfederácia pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka) (Comader) povolený vstup do konania ako vedľajšiemu účastníkovi konania na podporu návrhov Rady.
- 53 Rada navrhuje, aby Súdny dvor:
- zrušil napadnutý rozsudok,
 - s konečnou platnosťou rozhodol o veci tak, že zamietne žalobu, a
 - zaviazal Front Polisario na náhradu trov konania, ktoré vznikli Rade tak v konaní na prvom stupni, ako aj v odvolacom konaní.
- 54 Front Polisario navrhuje, aby Súdny dvor:
- v prvom rade zamietol odvolanie ako neprípustné,
 - subsidiárne zamietol odvolanie ako nedôvodné,
 - ešte subsidiárnejšie v prípade, ak by Súdny dvor vyhovel odvolaciemu návrhu Rady v rozsahu, v akom smeruje k zrušeniu napadnutého rozsudku, s konečnou platnosťou rozhodol o veci tak, že zruší sporné rozhodnutie na základe žalobných dôvodov, ktoré Všeobecný súd na prvom stupni zamietol, a

— zaviazal Radu na náhradu trov konania, ktoré vznikli Frontu Polisario tak v konaní na prvom stupni, ako aj v odvolacom konaní.

55 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor vyhovel odvolaniu.

56 Belgické kráľovstvo, Španielske kráľovstvo, Francúzska republika, Portugalská republika a Comader tiež navrhujú, aby Súdny dvor vyhovel odvolaniu.

O návrhoch na opätovné otvorenie ústnej časti konania

57 Podľa článku 82 ods. 2 rokovacieho poriadku sa ústna časť konania skončila po prednesení návrhov generálneho advokáta 13. septembra 2016.

58 Podaním doručeným do kancelárie Súdneho dvora 15. septembra 2016 Rada informovala Súdny dvor, že tieto návrhy riešili podľa nej jednu otázku, ktorá nebola predložená ani v rámci jej odvolania, ani ju nepredložil nijaký ďalší účastník konania, konkrétne otázku uplatniteľnosti dohody o liberalizácii na Západnú Saharu. Navrhla tiež Súdnemu dvoru, aby nariadil opätovné otvorenie ústnej časti konania za predpokladu, že by sa vo veci malo rozhodnúť na základe tejto otázky.

59 Podaním doručeným do kancelárie Súdneho dvora 22. septembra 2016 Comader predložila návrh na opätovné otvorenie ústnej časti konania založený na analogických dôvodoch, aké uviedla Rada.

60 V tomto ohľade z článku 252 druhého odseku ZFEÚ vyplýva, že povinnosťou generálneho advokáta konajúceho nestranne a nezávisle je predkladať na verejných pojednávaniach odôvodnené návrhy v prípadoch, ktoré si vyžadujú jeho účasť, pričom Súdny dvor nie je viazaných ani týmito návrhmi, ani ich odôvodnením (rozsudky z 18. júla 2013, Komisia a i./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P, EU:C:2013:518, bod 57, ako aj zo 6. októbra 2015, Komisia/Andersen, C-303/13 P, EU:C:2015:647, bod 33).

61 Preto nesúhlas s časťou uvedených návrhov, bez ohľadu na otázky, ktoré v nich skúmal, nemôže byť sám osebe dôvodom odôvodňujúcim opätovné otvorenie ústnej časti konania (rozsudky z 22. novembra 2012, E.ON Energie/Komisia, C-89/11 P, EU:C:2012:738, bod 62, ako aj zo 17. septembra 2015, Mory a i./Komisia, C-33/14 P, EU:C:2015:609, bod 26).

62 Vzhľadom na to článok 83 rokovacieho poriadku umožňuje Súdnemu dvoru kedykoľvek po vypočutí generálneho advokáta nariadiť opätovné otvorenie ústnej časti konania, najmä pokiaľ je potrebné rozhodnúť vec na základe tvrdenia, ku ktorému sa účastníci konania nevyjadрили.

63 V prejednávanej veci však treba konštatovať, že právne tvrdenia, na ktoré odkazujú Rada a Comader, boli predložené Komisiou v jej vyjadrení na podporu odvolacieho návrhu, ktorým Rada a Komisia spochybňujú analýzu aktívnej legitímácie Frontu Polisario uskutočnenú Všeobecným súdom.

64 Okrem toho tieto právne tvrdenia boli uvedené na pojednávaní a vo veľkej miere prediskutované účastníkmi konania.

65 Za týchto okolností sa Súdny dvor po vypočutí generálneho advokáta domnieva, že nie je potrebné nariadiť opätovné začatie ústnej časti konania.

O odvolaní

O prípustnosti

Argumentácia účastníkov konania

- 66 Front Polisario sa dovoľáva neprípustnosti odvolania, pričom v podstate tvrdí, že Únia nemá požadovanú právomoc na uzavretie medzinárodnej dohody právne uplatniteľnej na Západnú Saharu a že Rada teda nemá nijaký záujem na spochybnení napadnutého rozsudku, ktorý sa obmedzuje na zrušenie sporného rozhodnutia „v rozsahu, v akom je v ňom schválené, že [dohoda o liberalizácii] sa vzťahuje na Západnú Saharu“.
- 67 Rada a Komisia spochybňujú dôvodnosť tejto námietky neprípustnosti, pričom v prvom rade uvádzajú, že taká inštitúcia Únie, akou je Rada, môže podať odvolanie bez toho, aby preukázala svoj záujem na konaní. Subsidiárne tvrdia, že táto požiadavka je v každom prípade v prejednávanej veci splnená, pretože Rada má záujem na dosiahnutí zrušenia napadnutého rozsudku, keďže ním Všeobecný súd čiastočne zrušil sporné rozhodnutie.

Posúdenie Súdny dvorom

- 68 Podľa článku 56 druhého pododseku Štatútu Súdneho dvora Európskej únie odvolanie môže podať na Súdny dvor každá strana, ktorá so svojimi podaniami nebola pred Všeobecným súdom úspešná vôbec alebo len čiastočne.
- 69 Okrem toho z článku 56 tretieho odseku tohto štatútu vyplýva, že aby bolo možné podať odvolanie proti rozsudku Všeobecného súdu v inom spore, než je spor medzi Úniou a jej zamestnancami, členské štáty a inštitúcie Únie nemusia preukázať nijaký záujem na konaní (pozri rozsudky z 22. februára 2005, Komisia/max.mobil, C-141/02 P, EU:C:2005:98, bod 48, a z 21. decembra 2011, Francúzsko/People's Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, bod 45).
- 70 V prejednávanej veci z toho vyplýva, že Rada, ktorá nebola úspešná so svojimi dôvodmi pred Všeobecným súdom, nemusí na účely podania tohto odvolania preukázať nijaký záujem na konaní.
- 71 V dôsledku toho sa námietka neprípustnosti podaná Frontom Polisario proti tomuto odvolaniu musí zamietnuť.

O veci samej

- 72 Na podporu svojho odvolania Rada podporovaná Komisiou uvádza šesť odvolacích dôvodov, z ktorých prvý a druhý sú založené na nesprávnom právnom posúdení, ktorého sa dopustil Všeobecný súd pri analýze procesnej spôsobilosti a aktívnej legitimácie Frontu Polisario. Tretí odvolací dôvod je založený na tom, že Všeobecný súd porušil rozsah svojho súdneho preskúmania voľnej úvahy Rady v oblasti vonkajších hospodárskych vzťahov Únie, ako aj podmienky výkonu tejto voľnej úvahy. Štvrtý odvolací dôvod je založený na nedodržaní zásady *ne ultra petita*. Piaty odvolací dôvod sa týka nesprávneho výkladu a uplatnenia Charty základných práv Európskej únie, ako aj určitých pravidiel medzinárodného práva. Nakoniec šiesty odvolací dôvod sa týka porušenia požiadaviek uplatňujúcich sa na čiastočné zrušenie aktu Únie.

- 73 Na úvod je potrebné preskúmať druhý odvolací dôvod, ktorý spochybňuje analýzu Všeobecného súdu týkajúcu sa aktívnej legitímácie a konkrétne v rámci tohto dôvodu tvrdenia Rady a Komisie týkajúce sa odôvodnenia, ktoré Všeobecný súd venoval v bodoch 73 až 103 napadnutého rozsudku predbežnej otázky, či sa dohoda o liberalizácii uplatňovala alebo neuplatňovala na Západnú Saharu.

Napadnutý rozsudok

- 74 V tomto ohľade Všeobecný súd najskôr v podstate v bodoch 72 a 73 napadnutého rozsudku uviedol, že vzhľadom na tvrdenia predložené Frontom Polisario na účely preukázania jeho aktívnej legitímácie, preskúmanie tejto legitímácie si vyžadovalo najskôr určiť, či sa dohoda o liberalizácii uplatňovala alebo sa neuplatňovala na Západnú Saharu.
- 75 Ďalej sa Všeobecný súd v bodoch 74 a 88 napadnutého rozsudku domnieval, že táto otázka vzhľadom na tvrdenia Rady, Komisie a Frontu Polisario v tejto súvislosti sama osebe vyžadovala výklad uvedenej dohody. Okrem toho sa v bodoch 89 až 94 a v bode 98 napadnutého rozsudku domnieval, že takýto výklad sa musí uskutočniť v súlade s pravidlami všeobecného obyčajového medzinárodného práva pripomenutými v článku 31 Viedenského dohovoru. Naopak Všeobecný súd v podstate v bodoch 95 až 98 napadnutého rozsudku usúdil, že zásada všeobecného medzinárodného práva týkajúca sa relatívneho účinku zmlúv, ktorej osobitným výrazom je článok 34 Viedenského dohovoru, nebola relevantná na účely výkladu dohody o liberalizácii vzhľadom na okolnosti vlastnej žalobe, o ktorej mal rozhodnúť, na rozdiel od toho, čo Súdny dvor rozhodol v rozsudku z 25. februára 2010, Brita (C-386/08, EU:C:2010:91).
- 76 Nakoniec Všeobecný súd pristúpil v bodoch 99 až 102 napadnutého rozsudku k výkladu územnej pôsobnosti dohody o liberalizácii, pričom uviedol toto:

„99 Podľa... článku [31 Viedenského dohovoru] treba zohľadniť najmä kontext takej medzinárodnej zmluvy, akou je dohoda [o liberalizácii]. Všetky skutočnosti uvedené v bodoch 77 až 87 vyššie sú súčasťou tohto kontextu a preukazujú, že inštitúcie Únie vedeli o tom, že marocké orgány uplatňujú ustanovenia [dohody o pridružení] aj na časť Západnej Sahary ovládanú Marockým kráľovstvom, a nepostavili sa proti tomuto uplatňovaniu. Naopak, Komisia s marockými orgánmi na tomto uplatňovaní do určitej miery spolupracovala a uznala jeho výsledky, keď zaradila podniky usadené v Západnej Sahare medzi podniky zapísané do zoznamu uvedeného v bode 74 vyššie.

100 Rovnako treba pripomenúť, že existuje nesúlad medzi stanoviskami Únie a Marockého kráľovstva, pokiaľ ide o medzinárodné postavenie Západnej Sahary. Stanovisko Únie dostatočne a správne zhrnula Rada a Komisia (pozri body 74 a 75 vyššie), je však nesporné, že Marocké kráľovstvo má úplne odlišný pohľad na vec. Podľa jeho názoru je Západná Sahara neoddeliteľnou súčasťou jeho územia.

101 Marocké orgány tak mohli odkaz na územie Marockého kráľovstva v článku 94 [dohody o pridružení] pochopiť v tom zmysle, že zahŕňa Západnú Saharu alebo prinajmenšom jej podstatnú časť ovládanú Marockým kráľovstvom. Ako bolo uvedené, inštitúcie Únie síce vedeli o tomto stanovisku presadzovanom Marockým kráľovstvom, [dohoda o pridružení] však neobsahuje nijakú výkladovú doložku a nijaké ďalšie ustanovenie, ktoré by vylučovalo územie Západnej Sahary z jej pôsobnosti.

102 Treba zohľadniť aj to, že [dohoda o liberalizácii] bola uzatvorená dvanásť rokov po schválení [dohody o pridružení], pričom uvedená dohoda bola počas celého tohto obdobia uplatňovaná. Keby inštitúcie Únie chceli brániť uplatňovaniu dohody o pridružení zmenenej [sporným] rozhodnutím na Západnú Saharu, mohli nástojiť na tom, aby bola do [dohody o liberalizácii] vložená doložka vylučujúca také uplatňovanie. Skutočnosť, že to neurobili, svedčí o tom, že prinajmenšom implicitne akceptujú výklad [dohody o pridružení] a [dohody o liberalizácii], podľa ktorého sa tieto dohody vzťahujú aj na časť Západnej Sahary ovládanú Marockým kráľovstvom.“

77 Vzhľadom na tento výklad sa Všeobecný súd v bode 103 napadnutého rozsudku domnieval, že dohoda o liberalizácii sa vzhľadom na svoj kontext má vykladať v tom zmysle, že sa „uplatňuje aj na území Západnej Sahary“.

Argumentácia účastníkov konania

78 Rada vytýka Všeobecnému súdu, že v bode 73 napadnutého rozsudku predpokladal, že pokiaľ sa dohoda o liberalizácii uplatňuje na Západnú Saharu, Front Polisario môže byť automaticky priamo a osobne dotknutý sporným rozhodnutím. Takýto predpoklad je však z právneho hľadiska nesprávny. Ako totiž Všeobecný súd sám predtým rozhodol v uznesení z 3. júla 2007, *Commune de Champagne a i./Rada a Komisia* (T-212/02, EU:T:2007:194, body 90 až 94), rozhodnutie Rady týkajúce sa uzavretia medzinárodnej dohody medzi Úniou a tretím štátom by bolo zbavené akéhokoľvek právneho účinku na území druhej strany tejto dohody. Situácia takéhoto územia by sa riadila len ustanoveniami prijatými touto druhou stranou pri výkone jej zvrchovanej právomoci a účinky, ktoré táto dohoda spôsobuje na tomto území, by vyplývali len z okolnosti, že uvedená druhá strana tým, že sa rozhodla ratifikovať uvedenú dohodu, prejavila súhlas byť viazaná touto dohodou a zaviazala sa, že prijme opatrenia na zaručenie výkonu záväzkov, ktoré z nej vyplývajú. V dôsledku toho uznanie prípustnosti žaloby o neplatnosť proti rozhodnutiu Rady o uzavretí medzinárodnej dohody v rozsahu, v akom sa táto žaloba týka účinkov tejto medzinárodnej dohody na území druhej strany tejto dohody, by viedlo súd Únie k prekročeniu jeho právomoci tým, že by rozhodoval o zákonnosti, vzhľadom na právo Únie, práv a povinností vyplývajúcich pre tretí štát z dohody, ktorú tento štát slobodne a zvrchovane uzavrel. Práve to urobil Všeobecný súd v prejednávanej veci, keď aktívnu legitimáciu Frontu Polisario podmienil splnením predchádzajúcej podmienky uplatnenia dohody o liberalizácii na Západnú Saharu. Napokon Rada zdôrazňuje, že okolnosť, že Západná Sahara je „sporné územie“, podľa medzinárodného práva nemá vplyv na odôvodnenie Všeobecného súdu obsiahnuté v uvedenom uznesení, s ktorým v plnom rozsahu súhlasí.

79 Komisia zas tvrdí, že okolnosť uvedená najmä v bode 87 napadnutého rozsudku, že dohoda o liberalizácii sa v niektorých prípadoch „de facto“ uplatňuje na Západnú Saharu, nemožno považovať ani za súčasť kontextu, ani za akúkoľvek neskoršiu prax v zmysle článku 31 ods. 2 a článku 31 ods. 3 písm. b) Viedenského dohovoru, ktorá by odôvodňovala výklad článku 94 dohody o pridružení v tom zmysle, že tieto dve dohody sa uplatňujú na tomto nesamosprávnom území. Okrem toho, hoci nijaké ustanovenie výslovne vylučujúce Západnú Saharu z ich pôsobnosti do nich nebolo doplnené, vzhľadom na nezhodu medzi Úniou a Marockým kráľovstvom, pokiaľ ide o štatút tohto nesamosprávneho územia, ako uvádza Všeobecný súd v bode 100 napadnutého rozsudku, táto okolnosť neodôvodňuje domnievať sa, že sa uvedené dohody uplatňujú na uvedené územie, vzhľadom na článok 31 ods. 3 písm. c) Viedenského dohovoru, na zásadu relatívneho účinku zmlúv kodifikovaných v článku 34 tohto dohovoru a pripomenutých Súdnym dvorom v rozsudku z 25. februára 2010, *Brita* (C-386/08, EU:C:2010:91), na právo na sebaurčenie ľudu Západnej Sahary mnohokrát pripomenuté Úniou v jej pozíciách v tomto ohľade, ako aj na relevantnú medzinárodnú prax v oblasti územnej pôsobnosti zmlúv.

80 Front Polisario v tejto súvislosti poznamenáva, že Všeobecný súd nepreskúmal otázku uplatňovania dohody o liberalizácii na Západnú Saharu s cieľom vyvodiť akúkoľvek domnienku, pokiaľ ide o prípustnosť žaloby, ale s cieľom určiť skutkový a právny kontext, v ktorom treba posúdiť jeho aktívnu legitimáciu. Rada a Komisia totiž dlho tvrdili, že táto dohoda sa nevzťahuje na uvedené územie, a až neskôr uznali vo svojej odpovedi na písomné otázky položené Všeobecným súdom a potom na pojednávaní pred týmto súdom, že preferenčný colný režim, ktorý táto dohoda upravuje, sa skutočne v niektorých prípadoch uplatňuje na výrobky, ktoré pochádzajú z uvedeného územia. Táto skutočnosť zásadne odlišuje uvedenú dohodu od dvoch porovnateľných dohôd, ktoré Marocké kráľovstvo uzavrelo so Spojenými štátmi americkými a s členskými štátmi Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO).

Posúdenie Súdny dvorom

- 81 Ako vyplýva z bodov 73, 88 a 98 až 102 napadnutého rozsudku, záver Všeobecného súdu uvedený v bode 103 tohto rozsudku, podľa ktorého dohoda o liberalizácii sa „uplatňuje aj na území Západnej Sahary“, sa nezakladá na skutkovom zistení, ale na právnom výklade tejto dohody uskutočnenom Všeobecným súdom na základe článku 31 Viedenského dohovoru.
- 82 Stanoviská Rady a Komisie pred Súdny dvorom v tejto súvislosti sa v konečnom dôsledku prekrývajú, keďže uvedený záver Všeobecného súdu predstavuje jadro jednotlivých argumentácií týchto dvoch inštitúcií. Komisia totiž v podstate uvádza, že dohodu o liberalizácii nemožno vykladať v tom zmysle, že je právne uplatniteľná na území Západnej Sahary. Rada zas tvrdí, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol o zákonnosti práv a povinností vyplývajúcich pre druhú stranu z tejto dohody, ktorú táto strana slobodne a zvrchovane uzavrela. Analýza tohto údajného nesprávneho právneho posúdenia si však v každom prípade vyžaduje predchádzajúce preskúmanie dôvodnosti záveru vyvodeného Všeobecným súdom v bode 103 napadnutého rozsudku, pokiaľ ide o uplatnenie dohody o liberalizácii na území Západnej Sahary. Pokiaľ by sa totiž neuplatňovala, prípadné práva a povinnosti druhej strany tejto dohody týkajúce sa tohto územia by nemohli byť dotknuté.
- 83 Preto treba overiť dôvodnosť úvah, na základe ktorých Všeobecný súd po opísaní kontextu, v akom bola dohoda o liberalizácii uzavretá, v bodoch 99 a 100 napadnutého rozsudku, postupne v bode 101 tohto rozsudku určil pôsobnosť tejto dohody vzhľadom na znenie dohody o pridružení, potom v bode 102 tohto rozsudku preskúmal samotnú dohodu o liberalizácii a napokon v bode 103 tohto rozsudku vyjadril záver, ktorý z toho vyvodil.
- 84 V tomto ohľade, pokiaľ ide v prvom rade o bod 101 napadnutého rozsudku, treba konštatovať, že Všeobecný súd v ňom vykladal územnú pôsobnosť dohody o liberalizácii, pričom vychádzal z článku 94 dohody o pridružení, v zmysle ktorej sa táto dohoda uplatňuje „na územie Marockého kráľovstva“. Presnejšie Všeobecný súd uviedol, že odkaz Marockého kráľovstva uvedený v tomto článku mohol byť chápaný orgánmi uvedeného štátu ako zahrňujúci Západnú Saharu a že hoci Rada a Komisia si boli vedomé takéhoto stanoviska, dohoda o pridružení nezahrňovala nijaké výkladové ustanovenie, ani iné ustanovenie, v dôsledku ktorého by sa z jej pôsobnosti vylučovalo toto územie.
- 85 Týmto sa Všeobecný súd v podstate domnieval, že vzhľadom po prvé na stanovisko Marockého kráľovstva, podľa ktorého Západná Sahara bola neoddeliteľnou súčasťou jeho územia, po druhé na skutočnosť, že Rada a Komisia vedeli o tomto stanovisku v okamihu uzavretia dohody o pridružení a po tretie na neexistenciu ustanovenia vylučujúceho Západnú Saharu z územnej pôsobnosti tejto dohody, sa treba domnievať, že strany dohody o pridružení konkludentne súhlasili s výkladom pojmov „územie Marockého kráľovstva“ uvedených v článku 94 tejto dohody v tom zmysle, že tento článok zahŕňa aj uvedené územie.
- 86 Treba však zdôrazniť, že na účely vyvodenia konkrétnych právnych dôsledkov z neexistencie ustanovenia vylučujúceho Západnú Saharu z územnej pôsobnosti dohody o pridružení, v rámci výkladu tejto dohody bol Všeobecný súd povinný rešpektovať nielen pravidlá dobromyseľného výkladu uvedené v článku 31 ods. 1 Viedenského dohovoru, ale aj pravidlo uvedené v odseku 3 písm. c) tohto článku, podľa ktorého sa pri výklade dohody musia zohľadniť všetky relevantné predpisy medzinárodného práva uplatniteľné vo vzťahoch medzi stranami tejto dohody (rozsudok z 25. februára 2010, Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, bod 43; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok z 3. septembra 2008, Kadi a Al Barakaat International Foundation/Rada a Komisia, C-402/05 P a C-415/05 P, EU:C:2008:461, bod 291 a citovanú judikatúru).

- 87 Hoci pôsobnosť rôznych relevantných pravidiel medzinárodného práva uplatniteľných v prejednávanej veci, konkrétne zásady sebaurčenia, pravidla zakotveného v článku 29 Viedenského dohovoru, ako aj zásady relatívneho účinku zmlúv, sa čiastočne prekrýva, každé z týchto pravidiel má svoju autonómiu, takže je namieste všetky ich postupne preskúmať.
- 88 [Znenie opravené uznesením z 20. marca 2017] V tomto ohľade treba najskôr uviesť, že obyčajová zásada sebaurčenia pripomenutá najmä v článku 1 Charty Organizácie Spojených národov, ako uviedol Medzinárodný súdny dvor v bodoch 54 až 56 svojho poradného stanoviska o Západnej Sahare, je zásada medzinárodného práva uplatniteľná na všetkých nesamosprávnych územiach a na všetky národy, ktoré ešte nenadobudli nezávislosť. Predstavuje okrem toho právo uplatniteľné *erga omnes*, ako aj jednu zo základných zásad medzinárodného práva (Východný Timor, [Portugalsko v. Austrália], rozsudok, Zbierka MSD 1995, s. 90, bod 29 a citovaná judikatúra).
- 89 V tomto ohľade je táto zásada súčasťou pravidiel medzinárodného práva uplatniteľných vo vzťahoch medzi Úniou a Marockým kráľovstvom, ktoré musí Všeobecný súd zohľadniť.
- 90 V súlade s touto zásadou, ako je spresnená rezolúciou 2625 (XXV) Valného zhromaždenia OSN, spomenutou v bode 26 tohto rozsudku, „územie kolónie alebo iné nesamosprávne územie má podľa [Charty Organizácie Spojených národov] samostatné [a odlišné] postavenie“.
- 91 Konkrétne Valné zhromaždenie OSN vo svojich rôznych rezolúciách venovaných Západnej Sahare opakovane vyjadrilo svoju snahu „aby sa pôvodnému obyvateľstvu územia umožnilo slobodne vykonať jeho právo na sebaurčenie“, ako to Medzinárodný súdny dvor uviedol v bodoch 62, 64 a 68 svojho poradného stanoviska o Západnej Sahare.
- 92 Vzhľadom na samostatné a odlišné postavenie priznané územiú Západnej Sahary na základe zásady sebaurčenia vo vzťahu k akémukoľvek štátu, vrátane Marockého kráľovstva, pojmy „územie Marockého kráľovstva“ uvedené v článku 94 dohody o pridružení, ako tvrdí Komisia a ako v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 71 a 75 svojich návrhov, nemožno vykladať tak, že Západná Sahara je zahrnutá do územnej pôsobnosti tejto dohody.
- 93 V prejednávanej veci hoci Všeobecný súd v bode 3 napadnutého rozsudku konštatoval, že Západná Sahara sa od roku 1963 nachádza na zozname nesamosprávnych území v zmysle článku 73 Charty Organizácie Spojených národov, tento súd nevyvodil dôsledky z postavenia, ktoré má Západná Sahara na základe medzinárodného práva, pokiaľ ide o neuplatniteľnosť dohody o pridružení na toto územie.
- 94 Ďalej je namieste uviesť, že obyčajové pravidlo kodifikované v článku 29 Viedenského dohovoru stanovuje, že pokiaľ zo zmluvy nevyplýva alebo nie je inak zjavný iný úmysel, zaväzuje táto zmluva každú zmluvnú stranu pre celé „jej územie“.
- 95 Z uvedeného pravidla v perspektíve výkladu článku 94 dohody o pridružení teda vyplýva, že zmluva zaväzuje vo všeobecnosti štát podľa bežného zmyslu, ktorý sa priraduje pojmu „územie“ v spojení s privlastňovacím zámenom „jej (jeho)“, ktoré mu predchádza, vo vzťahu ku geografickému priestoru, na ktorom tento štát vykonáva všetky právomoci priznané suverénnym orgánom medzinárodným právom, s výnimkou akéhokoľvek iného územia, než je územie, ktoré by sa mohlo nachádzať v jeho výlučnej jurisdikcii alebo vo výlučnej medzinárodnej zodpovednosti uvedeného štátu.
- 96 V tomto ohľade, ako to správne tvrdí Komisia, z medzinárodnej praxe vyplýva, že pokiaľ sa dohoda má uplatňovať nielen na území určitého štátu, ale aj mimo tohto územia, táto dohoda výslovne stanovuje, že ide o územie „v jurisdikcii“ tohto štátu, ako to uvádza napríklad článok 2 ods. 1 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neludskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, ktorý bol prijatý v New Yorku 10. decembra 1984, alebo o územie „za medzinárodné styky ktor[ého] je zodpovedný“ uvedený štát, ako uvádza napríklad článok 56 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného v Ríme 4. novembra 1950.

- 97 Obyčajové pravidlo kodifikované v článku 29 Viedenského dohovoru teda tiež *a priori* bráni tomu, aby sa Západná Sahara považovala za patriacu do územnej pôsobnosti dohody o pridružení.
- 98 Vzhľadom na to z uvedeného obyčajového pravidla tiež vyplýva, že zmluva môže odchyľne od všeobecného pravidla pripomenutého v bode 94 tohto rozsudku zaväzovať štát vo vzťahu k inému územiu, pokiaľ takýto zámer vyplýva z tejto zmluvy alebo je inak preukázaný.
- 99 V prejednávanej veci Všeobecný súd nesprávne predpokladal, že vzhľadom na to, že Rada a Komisia poznali stanovisko Marockého kráľovstva, podľa ktorého sa dohoda o pridružení mala uplatňovať aj na Západnú Saharu, tieto inštitúcie konkludentne prijali toto stanovisko, ako to je uvedené v bode 85 tohto rozsudku.
- 100 Nakoniec treba zdôrazniť, že na základe zásady všeobecného medzinárodného práva týkajúcej sa relatívneho účinku zmlúv, ktorej osobitným výrazom je pravidlo uvedené v článku 34 Viedenského dohovoru, zmluvy nemôžu ani škodiť, ani poskytovať výhody tretím stranám bez ich súhlasu (rozsudok z 25. februára 2010, Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, body 44 a 52).
- 101 V prejednávanej veci Všeobecný súd, ako sa pripomenulo v bode 75 tohto rozsudku, v podstate v bodoch 95 až 97 napadnutého rozsudku rozhodol, že uvedená zásada nebola relevantná na účely preskúmania žaloby, o ktorej mal rozhodnúť, na rozdiel od toho, čo Súdny dvor už rozhodol v rozsudku z 25. februára 2010, Brita (C-386/08, EU:C:2010:91), pretože okolnosti vlastné tejto žalobe sa líšili od okolností, ktoré charakterizovali vec, ktorá viedla k uvedenému rozsudku.
- 102 Konkrétne Všeobecný súd v bodoch 96 a 97 napadnutého rozsudku uviedol, že Únia neuzavrela nijakú inú dohodu o pridružení týkajúcu sa výrobkov s pôvodom v Západnej Sahare než dohodu, ktorá ju viazala s Marockým kráľovstvom, hoci vo veci, ktorá viedla k rozsudku z 25. februára 2010, Brita (C-386/08, EU:C:2010:91), Únia uzavrela dohodu o pridružení nielen s Izraelským štátom, ale aj s Organizáciou pre oslobodenie Palestíny (OOP), ktorá koná v mene a na účet palestínskych orgánov Západného brehu Jordánu a Pásm Gazy.
- 103 Na rozdiel od toho, čo sa domnieval Všeobecný súd, sa zásada relatívneho účinku zmlúv mala zohľadniť v rámci takéhoto výkladu, keďže uplatnenie dohody o pridružení uzavretej medzi Úniou a Marockým kráľovstvom na Západnú Saharu by viedlo k tomu, že táto dohoda by mala vplyv na „tretiu stranu“.
- 104 Treba totiž pripomenúť, že vo svojom poradnom stanovisku k Západnej Sahare, na ktoré sám Všeobecný súd odkazuje v bode 8 napadnutého rozsudku, Medzinárodný súdny dvor usúdil, že jednak Západná Sahara „v čase kolonizácie [Španielskym kráľovstvom] nebola... územím nikoho (*terra nullius*)“, a jednak, že skutočnosti a informácie, ktoré mu boli predložené, „nepreukazujú žiadny vzťah zvrchovanosti“ medzi týmto územím a Marockým kráľovstvom.
- 105 Konkrétne v tomto ohľade Medzinárodný súdny dvor vo svojom poradnom stanovisku o Západnej Sahare zdôraznil, že ľud na tomto území má na základe všeobecného medzinárodného práva právo na sebaurčenie, ako sa to uvádza v bodoch 90 a 91 tohto rozsudku, pričom Valné zhromaždenie OSN v bode 7 rezolúcie 34/37 o otázke Západnej Sahary citovanej v bode 35 tohto rozsudku odporučilo, aby sa Front Polisario, „zástupca ľudu Západnej Sahary, v plnom rozsahu podieľal na hľadaní spravodlivého, trvalého a konečného politického riešenia otázky Západnej Sahary“, ako uviedol Všeobecný súd v bode 14 napadnutého rozsudku a ako to pripomenula Komisia pred Súdnym dvorom.
- 106 Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ľud Západnej Sahary musí považovať za „tretiu stranu“ v zmysle zásady relatívneho účinku zmlúv, ako to v podstate uviedol generálny advokát v bode 105 svojich návrhov. Táto strana môže byť ako taká dotknutá uplatňovaním dohody o pridružení v prípade zahrnutia územia Západnej Sahary do územnej pôsobnosti uvedenej dohody, pričom nie je nevyhnutné

určiť, či takého uplatňovanie by jej škodilo alebo naopak poskytovalo výhodu. Stačí totiž uviesť, že v jednom i druhom prípade uvedené uplatňovanie musí byť odsúhlasené takouto treťou stranou. V prejednávanej veci z napadnutého rozsudku nevyplýva, že by ľud Západnej Sahary prejavil takýto súhlas.

- 107 Za týchto okolností je záver, že územie Západnej Sahary patrí do pôsobnosti dohody o pridružení, v rozpore so zásadou medzinárodného práva týkajúcou sa relatívneho účinku zmlúv, ktorá sa uplatňuje vo vzťahoch medzi Úniou a Marockým kráľovstvom.
- 108 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že v bodoch 101 a 103 napadnutého rozsudku usúdil, že sa treba domnievať, že Únia a Marocké kráľovstvo konkludentne súhlasili s výkladom pojmov „územie Marockého kráľovstva“ uvedených v článku 94 dohody o pridružení v tom zmysle, že zahŕňajú aj územie Západnej Sahary.
- 109 Pokiaľ ide v druhom rade o bod 102 napadnutého rozsudku, treba konštatovať, že Všeobecný súd sa domnieval, že pokiaľ by Rada a Komisia chceli brániť uplatneniu dohody o liberalizácii na území Západnej Sahary, mohli požiadať, aby bolo ustanovenie vylučujúce takéto uplatnenie vložené do tejto dohody, predtým než doplnil, že ich „opomenutie“ v tomto bode preukazovalo, že implicitne súhlasili s tým, že táto dohoda sa po vzore dohody o pridružení bude považovať za uplatniteľnú na uvedené územie.
- 110 V tomto ohľade článok 30 ods. 2 Viedenského dohovoru kodifikuje pravidlo, podľa ktorého ak zmluva ustanovuje, že je podriadená skoršej alebo neskoršej zmluve alebo že sa nemá považovať za nezlučiteľnú s touto druhou zmluvou, majú ustanovenia tejto druhej zmluvy prednosť.
- 111 Dohoda o pridružení je, ako vyplýva z bodov 18, 20 a 21 napadnutého rozsudku, dohodou, ktorej cieľom je zmeniť predchádzajúcu dohodu medzi Úniou a Marockým kráľovstvom, konkrétne dohodu o pridružení a konkrétnejšie ustanovenia stanovené v tejto skoršej dohode v oblasti liberalizácie obchodu s výrobkami z oblasti poľnohospodárstva a rybolovu. Na tieto účely dohoda o liberalizácii, ako vyplýva z tých istých bodov napadnutého rozsudku, zmenila štyri z 96 článkov dohody o pridružení, medzi ktorými sa nenachádza článok 94 dohody o pridružení, a nahradila tri z piatich protokolov pripojených k tejto dohode. Tieto zmeny majú taxatívnu povahu, ako to potvrdzuje výmena listov medzi Úniou a Marockým kráľovstvom, vo forme ktorých došlo k uzavretiu dohody o liberalizácii.
- 112 Z toho vyplýva, že dohoda o pridružení a dohoda o liberalizácii predstavujú po sebe uzavreté zmluvy medzi tými istými stranami a že dohoda o liberalizácii ako neskoršia zmluva týkajúca sa konkrétnych a obmedzených aspektov oblasti už v širokej miere upravenej skoršou dohodou sa musí považovať za podriadenú skoršej dohode.
- 113 Vzhľadom na tento osobitný vzťah, ktorý nebol pred Súdny dvorom spochybnený, je namieste domnievať sa, v súlade s pravidlom kodifikovaným v článku 30 ods. 2 Viedenského dohovoru, že ustanovenia dohody o pridružení, ktoré neboli výslovne zmenené dohodou o liberalizácii, musia prevážiť na účely uplatnenia poslednej uvedenej dohody, aby sa zabránilo akémukoľvek ich nesúladu.
- 114 Z toho vyplýva, že dohoda o liberalizácii nemôže byť chápaná v okamihu svojho uzavretia v tom zmysle, že jej územná pôsobnosť zahŕňa územie Západnej Sahary, pričom nebolo potrebné uviesť v nej ustanovenie výslovne vylučujúce toto územie z jej územnej pôsobnosti.
- 115 V dôsledku toho sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že usúdil, že sa treba domnievať, že Rada a Komisia súhlasili s tým, že dohoda o pridružení a dohoda o liberalizácii sa budú uplatňovať na území Západnej Sahary z dôvodu, že opomenuli doplniť do druhej z týchto dohôd ustanovenie vylučujúce takéto uplatnenie.

- 116 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy Všeobecný súd v bode 103 napadnutého rozsudku nesprávne usúdil, že dohoda o liberalizácii sa má vykladať v tom zmysle, že sa uplatňuje na územie Západnej Sahary a konkrétne na časť tohto územia pod kontrolou Marockého kráľovstva, keďže takýto výklad nemožno odôvodniť ani textom dohody o pridružení, ani textom dohody o liberalizácii, a napokon ani okolnosťami, za ktorých došlo k uzavretiu týchto dvoch dohôd, ako boli opísané v bodoch 101 a 102 napadnutého rozsudku.
- 117 Toto posúdenie nespochybňuje ani analýza uskutočnená Všeobecným súdom v bode 99 napadnutého rozsudku na základe skutočností uvedených v bodoch 77 až 87 tohto rozsudku.
- 118 Z konštatovaní a posúdení uskutočnených Všeobecným súdom v uvedených bodoch najskôr vyplýva, že Rada a Komisia si boli pri uzatváraní dohody o liberalizácii vedomé toho, že marocké orgány počas mnohých rokov uplatňovali ustanovenia dohody o pridružení na Západnú Saharu. Ďalej tieto dve inštitúcie nikdy nebránili takémuto uplatňovaniu a Komisia pri ňom do určitej miery spolupracovala. Napokon preferenčný colný režim vytvorený dohodou o pridružení a zmenený dohodou o liberalizácii sa v niektorých prípadoch uplatňuje „de facto“ na výrobky s pôvodom v Západnej Sahare od uzatvorenia druhej z týchto dohôd, ako to Rada a Komisia pripomenuli vo svojich podaniach a na pojednávaní.
- 119 Z bodu 102 napadnutého rozsudku teda ďalej vyplýva, že Všeobecný súd sa domnieval, že táto prax nasledujúca po uzavretí dohody o pridružení odôvodňuje vykladať túto dohodu a dohodu o liberalizácii v tom zmysle, že územie Západnej Sahary patrí do pôsobnosti uvedených dohôd.
- 120 V tomto ohľade treba zdôrazniť, že v zmysle článku 31 ods. 3 písm. b) Viedenského dohovoru sa na účely výkladu určitej zmluvy spolu s celkovou súvislosťou bude brať zreteľ najmä na akúkoľvek neskoršiu prax pri vykonávaní zmluvy, ktorá založila dohodu strán týkajúcu sa jej výkladu.
- 121 V prejednávanej veci, ako vyplýva z bodov 77, 83 a 87 napadnutého rozsudku, Rada a Komisia, rovnako ako Front Polisario zdôraznili, že pokiaľ sa preferenčný colný režim stanovený dohodou o pridružení a dohodou o liberalizácii v niektorých prípadoch uplatňoval na výrobky s pôvodom v Západnej Sahare, toto uplatňovanie malo povahu „de facto“.
- 122 Je však namieste konštatovať, že Všeobecný súd v rozpore s tým, čo stanovuje článok 31 ods. 3 písm. b) Viedenského dohovoru, neskúmal, či takéto uplatnenie v niektorých prípadoch svedčilo o existencii dohody strán o zmene výkladu článku 94 dohody o pridružení.
- 123 Navyše údajná vôľa Únie, ktorá sa prejavila neskoršou praxou spočívajúcou v tom, že dohoda o pridružení a dohoda o liberalizácii sa začali považovať za právne uplatniteľné na území Západnej Sahary, by si nevyhnutne vyžadovala pripustiť, že Únia zamýšľala vykonať tieto dohody spôsobom nezlučiteľným so zásadami sebaurčenia a relatívneho účinku zmlúv, hoci, ako zdôrazňuje Komisia, Únia opätovne pripomínala nevyhnutnosť rešpektovať tieto zásady.
- 124 Takéto vykonanie dohôd by bolo nevyhnutne nezlučiteľné so zásadou dobromyseľného vykonávania zmlúv, ktorá predstavuje záväznú zásadu všeobecného medzinárodného práva uplatniteľnú na právne subjekty, ktoré sú stranami zmluvy (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. júna 1998, Racke, C-162/96, EU:C:1998:293, bod 49, ako aj z 23. januára 2014, Manzi a Compagnia Naviera Orchestra, C-537/11, EU:C:2014:19, bod 38).
- 125 Z toho vyplýva, že Všeobecný súd sa tiež dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že sa domnieval, že neskoršia prax opísaná v bodoch 99 a 102 napadnutého rozsudku odôvodňovala vykladať uvedené zmluvy v tom zmysle, že sa právne uplatňujú na územie Západnej Sahary.

- 126 Keďže Všeobecný súd teda nesprávne rozhodol, že dohoda o liberalizácii by sa mala vykladať v tom zmysle, že sa právne uplatňuje na územie Západnej Sahary a následne vychádzal z tohto predpokladu pri svojej analýze aktívnej legitímácie Frontu Polisario, ako to bolo uvedené v bodoch 43, 44 a 74 tohto rozsudku, je namieste vyhovieť odvolaniu bez toho, aby bolo potrebné preskúmať ostatné dôvody a tvrdenia Rady a Komisie.
- 127 Napadnutý rozsudok sa preto musí zrušiť.

O odvolaní

- 128 Článok 61 prvý odsek Štatútu Súdneho dvora Európskej únie stanovuje, že ak je odvolanie dôvodné, Súdny dvor zruší rozhodnutie Všeobecného súdu a môže sám vydať konečný rozsudok, ak to stav konania dovoľuje, alebo môže vec vrátiť na rozhodnutie Všeobecnému súdu.
- 129 V prejednávanej veci je namieste, aby Súdny dvor vydal konečný rozsudok, keďže to stav konania dovoľuje.
- 130 V tomto ohľade článok 263 štvrtý odsek ZFEÚ upravuje dva prípady, keď sa fyzickej alebo právnickej osobe priznáva aktívna legitímácia na podanie žaloby proti aktu, ktorý jej nie je určený. Na jednej strane takáto žaloba môže byť podaná pod podmienkou, že takýto akt sa tejto osoby priamo a osobne týka. Na druhej strane takáto osoba môže podať žalobu proti regulačnému aktu, ktorý sa jej priamo týka a nevyžaduje si vykonávacie opatrenia.
- 131 V prejednávanej veci treba na úvod konštatovať, že argumentácia uvedená Frontom Polisario na účely preukázania jeho aktívnej legitímácie na podanie žaloby na zrušenie napadnutého rozhodnutia sa zakladá na tvrdení, podľa ktorého sa dohoda o liberalizácii, ktorej uzavretie uvedené rozhodnutie schvaľuje, v praxi v niektorých prípadoch uplatňuje na Západnú Saharu, hoci jej územie nie je súčasťou územia Marockého kráľovstva.
- 132 Ako však vyplýva z odôvodnenia uvedeného v bodoch 83 až 125 tohto rozsudku, dohoda o liberalizácii sa má v súlade s relevantnými pravidlami medzinárodného práva uplatniteľnými vo vzťahoch medzi Úniou a Marockým kráľovstvom vykladať v tom zmysle, že sa neuplatňuje na územie Západnej Sahary.
- 133 Preto bez potreby preskúmania zostávajúcej časti argumentácie, na základe ktorej Rada a Komisia namietajú proti prípustnosti žaloby, je potrebné domnievať sa, že Front Polisario nemožno vzhľadom na tvrdenia, ktoré uvádza, považovať za aktívne legitimovaný na podanie žaloby na zrušenie napadnutého rozhodnutia.
- 134 V dôsledku toho sa žaloba musí zamietnuť ako neprípustná.

O trovách

- 135 Podľa článku 184 ods. 2 rokovacieho poriadku, ak je odvolanie dôvodné a Súdny dvor sám rozhodne s konečnou platnosťou vo veci samej, potom rozhodne aj o trovách konania.
- 136 Článok 138 ods. 1 tohto rokovacieho poriadku uplatniteľného na konanie o odvolaní na základe článku 184 ods. 1 toho istého rokovacieho poriadku stanovuje, že účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté.
- 137 V prejednávanej veci, keďže Rada navrhla zaviazat' Front Polisario na náhradu trov konania a Front Polisario nemal úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazat' ho na náhradu trov konania vynaložených touto inštitúciou.

- 138 Článok 140 ods. 1 rokovacieho poriadku, ktorý je tiež uplatniteľný na konanie o odvolaní podľa článku 184 ods. 1 tohto rokovacieho poriadku, stanovuje, že členské štáty a inštitúcie, ktoré vstúpili do konania ako vedľajší účastníci konania, znášajú svoje vlastné trovy konania.
- 139 V prejednávanej veci Belgické kráľovstvo, Spolková republika Nemecko, Španielske kráľovstvo, Francúzska republika a Portugalská republika, ako aj Komisia, ktorá bola vedľajším účastníkom konania na prvom stupni, znášajú svoje vlastné trovy konania.
- 140 Napokon článok 140 ods. 3 rokovacieho poriadku, ktorý je tiež uplatniteľný na konanie o odvolaní podľa článku 184 ods. 1 tohto rokovacieho poriadku, najmä stanovuje, že Súdny dvor môže rozhodnúť, že aj iní vedľajší účastníci konania ako členský štát alebo inštitúcia, znášajú svoje vlastné trovy konania.
- 141 V prejednávanej veci je namieste rozhodnúť, že Comader znáša svoje vlastné trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol a vyhlásil:

- 1. Rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie z 10. decembra 2015, Front Polisario/Rada (T-512/12, EU:T:2015:953), sa zrušuje.**
- 2. Žaloba Ľudového frontu za oslobodenie Saguia-el-Hamra a Rio de Oro (Front Polisario) sa zamieta ako neprípustná.**
- 3. Ľudový front za oslobodenie Saguia-el-Hamra a Rio de Oro (Front Polisario) znáša svoje vlastné trovy konania a je povinný nahradiť trovy konania vynaložené Radou Európskej únie.**
- 4. Belgické kráľovstvo, Spolková republika Nemecko, Španielske kráľovstvo, Francúzska republika, Portugalská republika, Európska komisia a Confédération marocaine de l'agriculture et du développement rural (Comader) znášajú svoje vlastné trovy konania.**

Podpisy